

ZUZANA MUCHOVÁ-DAXNEROVÁ

ŠTĚSTÍ PŘIJDĚ POZDĚJI?

ŠTĚSTÍ PŘIJDE POZDĚJI?

Zuzana Muchová-Daxnerová

PROLOG

Nepustili ho k ní. Navíc nebyl ani příbuzný. Nepomohlo ani to, že ji zachránil.

„Informace podáváme jen rodinným příslušníkům!“ odmítali ho stroze.

Ale ona žádnou rodinu nemá. Přesněji řečeno, brzy nebude mít. Jediná matka, která zcela selhala, leží sama sobě nepodobná v kómatu...

Je to jen otázka času.

Primář oddělení mu odmítá podávat jakákoliv sdělení. Jakmile mu Evžen popsal, co se stalo a vše spolu probrali do detailu, více ho nepotřebovali.

„Pochopte, nemůžu vám nic říci, snad jen to, co sám víte. Slečna Kolínská prožila obrovský psychický i fyzický šok. Léčba bude dlouhá a netroufám si říct, jak úspěšná. Během několika hodin se jí zhroutil celý svět.“

„Můžete mi aspoň říct, jak... jak se... jak jí je?“

„Řeknu jediné slovo: Apatie. Naprostá apatie. A to je všechno, ani to jsem neměl říkat. Jste cizí člověk, a navíc nemáte právo... se ptát.“

„Nemám snad ani trošku právo? Jsme sousedé, měli jsme dobré, přátelské, skoro rodinné vztahy. Záleží mi na ní!“

„Záleží?“ povytáhl primář obočí. „Tak jak je možné, že jste vše nechal dojít tak daleko?“

„Nevěděl jsem...“

„Nevěděl jste, že je matka alkoholička? Že ta dívenka musela čelit bůhvíčemu? Co všechno viděla? Zažila? Jak mohla při tom všem normálně fungovat, zvládat střední školu? Měl jste zavolat sociálku.“

Co mu na to měl říct? Že opravdu skoro do poslední chvíle netušil, že je to až tak zlé? Že tu holčičku zpočátku vnímal jako milé, snaživé dítě, které je veselé, má ze všeho radost a celý svět je pro ně jedno krásné dobrodružství? To teprve postupem času, kdy se v něm zmítaly protichůdné myšlenky, kdy se sám v sobě nevyznal, kdy pociťoval něhu, lítost i vztek zároveň, kdy viděl přes mlhu a kdy se choval ostudně... kdy odsuzoval a kdy prozřel – teprve potom pochopil.

Jakpak mohl zavolat sociálku? Amálka nebyla plnoletá. Měla přímo chorobný strach, aby ji nedali do dětského domova. Ano, matka vše propila, o nic se nestarala, ale ta dívka se už od malička naučila ve všem převzít její roli. Zdálo se, že ji vše těší, i ty různorodé brigády, které si nacházela. Evžen, který zpočátku nic netušil, teprve později odkrýval tu krásně barevnou mozaiku, která měla pod povrchem téměř všechna místa rezavá.

„Nechtěl jsem mi nic říct,“ postěžoval si později odpoledne doma Beátě.

„A divíš se?“ zareagovala. „Přece nemůžou.“

„Já vím,“ povzdychl si. „Zkoušel jsem to zkrátka.“

„Nějak ti na tom hodně záležel!“ podotkla ironicky. Zase už byla čím dál tím víc protivná.

„Kdybys viděla ten masakr, taky by ti to nedalo,“ odsekl popudlivě. „Konec konců, Amálka dělala pro nás hodně, nezdá se ti?“

„Hm, až moc hodně, vidíš? Jasně, však's ji za to odměňoval, že?“

„Zasloužila si to,“ řekl unaveně. „Nevím, proč jsi tak jedovatá.“

„Jsem jedovatá, protože...“ zarazila se, ale pak zvítězila její zloba. „To už jsi zapomněl, co mi provedla? Já vím, je to strašný, co se jí stalo, ale kdoví, jak to bylo.“

„Beáto!“ zařval jako tur. „Co tím jako myslíš? Že toho chlapa vyprovokovala?“

Pokrčila rameny a bylo to výmluvné gesto.

„A co ti provedla? Jakože ukradla tenkrát to zlato? Máš důkaz? Chytas ji za ruku? Dodnes si myslím, že to celé nebylo vůbec košér.“

Beáta se vylekala. Tohle nedomyslela. Bude muset být opatrnější.

„Omlouvám se!“ špitla s velkým sebezapřením. „Byla to hloupost, co jsem řekla.“

„Nech mě na pokoji,“ procedil mezi zuby. „Půjdu do pracovny.“

„Něco mě napadlo,“ řekla mu smířlivě. Nechtěla si ho ještě víc popudit, zdálo se, že jí opět čím dál víc uniká. „Zajdu za Marcelou, má na psychině známou. Třeba něco zjistí.“

Když mu za pár dní sdělovala, co se dověděla, měla v očích triumfální výraz.

„Tak ta naše snaživá sousedka, to milounké stvoření – nebylo tak nevinné, jak jsi ji viděl ty! Ty snílku. Ta tvoje čistá holčička byla těhotná. Potratila!“

Bylo to jak rána kladivem. Chtěl něco říct, ale ztratil hlas a nakonec, co měl vlastně říct?

„Jo... a její matka zemřela,“ dodala Beáta. „Já vím, měla bych říct, že je mi líto, ale není.“

1.

Měl své staroušky hodně rád. Nevadilo jim, že je tak občas oslovoval. Byli moc hodní a láskyplní. A opravdu o hodně starší než ostatní rodiče. Žili spolu dvacet jedna let, když se narodil. Tátovi už bylo čtyřicet a mamince třicet devět. Prošli si už divokostí mládí i kritickým obdobím, martyriem vyšetřování i mnohaletým marným čekáním, smířili se s bezdětností a pak najednou bum!

Paní Havlíčková si zpočátku myslela, že u ní nastává přechod a děsila se, proč tak brzy. Když ale poté zjistila pravý stav věci, zůstali oba s manželem v jakémsi podivném ustrnutí. Jako kdyby nečekané hrom do nich uhodil. Tolik let měli představu, jak budou radostí jásat a teď... najednou... měli úplně jiné pocity. Protože konečně překonali hranici mezi obdobím marných nadějí i pláče, rezignace i usmířením. Přesvědčovali tak dlouho sami sebe, že jim bez dětí bude líp, že nikdy nepoznají spoustu povinností i starostí s výchovou, že si budou užívat své svobody, až tomu uvěřili.

Překročili takovou tu čáru a už byli jinde. Jenže teď... co teď?

Už nejsou mladí a začínají se u nich projevovat různé neduhy. Jiří Havlíček se vyučil zedníkem a prakticky od osmnácti let, kromě dvouleté vojenské služby, tvrdě pracoval. Manželka Irena, se jako prodavačka v obchodním domě celou dobu nezastavila. Do práce dojížděli autobusem. Byli rádi, když si po příchodu domů mohli odpočinout, ať už spolu nebo i každý sám. Bylo to důležité, protože údržba domu i zahrádky je taky stála spoustu času i sil, ale vše je těšilo

a uměli si navzájem vypomáhat. Bylo to jedno z mála bezproblémových manželství.

Těhotenství je tedy oba zaskočilo, chvíli uvažovali i o interrupci, ale byl to Jiří, kdo se jednoho rána probudil, posadil se na posteli a řekl: „Tak se mi, Irenko, zdálo, že jsem koupil botičky pro naše děťátko. Já ti nevím, jestli jsme měli holčičku nebo kluka, ale ty malinké botičky jsem položil na stůl, a...“ zadrhl se mu hlas.

Pohládl svou ženu, která se mu schoulila do náruče a rozplakala se.

„Necháme si ho,“ šeptali si mezi vzlyky. „Necháme si miminko.“

„Víš, co jsem se natrápil?“

„A co teprve já, každou noc se mi zdálo...“

„Musíš na sebe dávat pozor, budu si tě opatrovat!“

„Jirko...“

„Hned s tebou zajdu za vedoucím, ať tě přeřadí na lehčí práci.“

„Já se bojím... co když to nezvládnou? Jsem už stará.“

„Ty přeci nejsi stará! Budeš maminka!“

„Ma...min...ka,“ vydechla Irena. „Maminka,“ opakovala.

A opakovala si to slovo několikrát každý den.

Bylo rozhodnuto. Manželé se těšili, ale taky měli strach. Jiří nikdy nepřiznal, že ho má až tak veliký. Byl rád, že vedoucí Irenu přeřadil do informačního centra, kde nemusela běhat a že jí dal poté lékař neschopenku. Spěchal vždycky z práce domů, těšil se a hlavně ji nedovolil se přemáhat a dělat něco těžkého. Měli štěstí, že Irena snášela svůj stav velmi dobře. Dokonce i porod proběhl bez problémů, z čehož měli spolu s lékařem velkou radost.

A doma? Tam bylo vše pečlivě připraveno pro nového človíčka a zdálo se, že i ten čerstvě vymalovaný pokojík s dětskou postýlkou v koutě ho vítá.

Nastal čas plný radostí i starostí přesně tak, jak to bývá. Přestože rodiče už překročili věk, kdy by mohli mít sami vnoučata, prožívali paradoxně vše tak nějak ve větší pohodě. Jistě to bylo dáno jejich tak trošku flegmatickou a nekonfliktní povahou.

Dalo by se říct, že možná právě proto vše u nich probíhalo v klidu, i když byl Evžen docela živé dítě. Byl to zkrátka takový ten správný chlapec, který si rád zalumpáčil a vyráběl klučičí průšvihy, ale nevybočil z řady natolik, aby bylo nutno provádět velké zásahy. Tatínek a maminka s ním řešili vše rozumně a on jejich domluvy přijímal.

Měl spoustu kamarádů ve školce i později ve škole a dobře se učil. Tak trošku problém nastal, když se v deseti letech nešťastně zakoukal do Aleny od sousedů. Že ho to drželo pár let a měl ji často na očích, to byl docela průšvih. Myslel si, že rodiče nic netuší, ale mýlil se. Velice dobře vnímali jeho trápení. A tak byli rádi, když šel po základce na vzdálenou střední školu s internátem. Chyběl jim, ale zato se mohli těšit na jeho návraty. Přáli mu a pomáhali na dálku, radovali se z jeho úspěchů a o kopancích, které tu a tam od života inkasoval, nevěděli.

Vytvořili si opět svůj klidný a mírný svět okořeněný vědomím, že jejich syn existuje, má je rád, myslí na ně a bude se vracet.

2.

Šla do školy o rok dřív. Dneska už nikdo neví, proč. Nebyla ani větší na svůj věk, spíše drobounká. Ale někdy se stávalo, že šlo nějaké dítě do první třídy o rok dřív.

Možná to zařídila matka, kdo jiný? Možná nějaký z mnoha strýčků, co ji navštěvovali. Některých se bála, jiné měla i ráda. Byli hodnější než maminka, která se s ní málokdy pomazlila, a když, tak to zase přeháněla. Vracívala se domů často ve veselé náladě, razil z ní pach alkoholu a někdy i jiný – snad jakási zatuchlost nebo neumyté tělo nebo kdovíco. Amálka si dobře pamatovala její smích a zpěv a... další den proměnu v někoho mrzutého, podrážděného, nebezpečného.

V tu chvíli se bála i špitnout, choulila se do sebe s pocitem provinění, že to ona způsobila, že nebyla dost hodná, že asi něco provedla. Ulevilo se jí až ve školce, ale jak ubíhal den, jak se blížil čas návratu domů, usazovalo se jí toho v srdíčku tolik – těšení na maminku, která ji tu a tam přece jen objala, strach z neznámých strýčků, strach z dalšího rána... ale taky nepříjemný pocit, že všechny děti už odejdou domů a jen ona bude čekat a paní učitelka nadávat, že jsou zase poslední... maminka si dává načas.

Zpočátku pro ni chodila babička. Ale po nešťastném pádu si narazila záda a už se nikdy nezotavila natolik, aby se mohla vypravit ven. Belhala se celá nerudná a zkřivená jen uvnitř domku a každou chvíli se chovala jinak. Někdy jen všem a na všechno nadávala, jindy

vnučku div neumačkala a láskou nesnědla. Amálka se jí snažila zavděčit, pomáhala se vším možným, ale strašně ji deptaly její výkyvy nálad.

„Držíš tu vařečku jak prase kost,“ smála se jí třeba babička jízlivě: „Ty jsi ale nemehlo!

Dávej přece pozor, ať to nepřesolíš. Z tebe nikdy nic nebude. Pche... Celá máma.“

Podruhé se jen rozplývala: „Málinečko, moje zlatá, kdybych tebe neměla, co bych si počala. Ty jsi taková moje malá, velká pomocnice, vid'? Z tebe bude hospodyňka, jedna radost. Ťu, řu, řu, řu, řu...“

„Čuně jedno,“ křičela jindy zlostně, až se vnučka strachy přikrčila. „Ty jednou shniješ ve špíně... Upadla, jo? Vymáchala v kaluži, he... protože máš nohy jalový! A neřvi! Podívej se na sebe do zrcadla, ty strašidlo. Koukej se dát do pořádku!“

Nevyzpytatelnost staré paní byla tak strašná, že se Amálka stávala čím dál víc zakřiknutou a nejistou, nikdy nevěděla, co může čekat. Když však babička usnula a už se nikdy neprobudila, dlouho cítila bolestnou ztrátu. Obzvlášť když maminka, která přece jen dosud cítila nějakou zodpovědnost a více se držela doma, nevycházela z jakési euforie, která ji přes smutnou skutečnost popadla. Pocit náhle nabyté svobody bez nadávek a výčitek od své matky byl tak intenzivní, že si jej náležitě vychutnávala. O nápadníky a obdivovatele nikdy neměla nouzi, byla pěkná a měla šmrnc. Byla tak trochu holka pro všechno, uklízela v hotelu, ale taky vypomáhala v jeho kuchyni i restauraci a tam se scházelo plno pánů, kteří na ní mohli oči nechat. Muže měla ráda, nechávala se pozvat na skleničku, u jedné nikdy nezůstalo, bylo

jich čím dál víc. A pak ji zvali i jinam, k sobě nebo někde na pokoj v hotelu, některé si vodila i domů. Platili jí, a byly to nejsnadněji vydělané peníze. Protože jí však někteří pánové nebyli vůbec ale vůbec po chuti, zato však platili hodně, musela se hodně napít. Na to zavřené oči nestačily, na to se musela navést do stavu obluzení, aby jim neutekla.

A proto jí přišlo velmi vhod, když šla dcerka do první třídy o rok dřív. Aspoň mohla být po škole dlouho v družině a pak jít sama domů. Školní děti – ty samostatnější už většinou tak chodily, nepotřebovaly doprovod. Proč by nemohla i ona?

Jejich domek se nacházel v Krátké ulici na okraji městečka. Samo město Koterov asi s pěti tisíci obyvateli nebylo velké, ale mělo své náměstí, úřady, instituce i obchody, hotely i restaurace, velkou školu spojenou se školkou a z centra vybíhaly ulice do všech stran. Nic nebylo od sebe daleko. Jen na nádraží se člověk prošel, anebo mohl jet autobusem. Škola se od domku Kolínských nacházela ani ne půl kilometru.

A tak Amálka často přicházívala s klíčem na krku pozdě odpoledne k domovu, kde na ni nikdo nečekal. Zvykla si, že má odemknout dveře, umýt si ruce, převléct a udělat si domácí úkoly. A pak už jen čekala na maminku, která si dávala načas. Čím byla Amálka starší a samostatnější, tím chodila matka domů později, až se jednou stalo, že nepřišla na noc vůbec. Nevyspalá a obavami zničená dcerka zpanikařila natolik, že nebyla schopná ráno odejít do školy a jen čekala, kdy se vrátí. Několikrát vyběhla ze dveří, na dvorek, vykukovala z branky na cestu, měla chuť zajít k sousedům a poprosit

je, aby někam zavolali, ale bála se. Maminka ji častokrát nabádala, ať nikde neříká, že ji nechává samotnou, když přichází pozdě. A tak přetrpěla ve strachu skoro celý následující den, než se konečně objevila.

„Kde jsi byla?“ rozběhla se k ní s pláčem a tloukla ji drobnými pěstičkami. „Tak jsem se o tebe bála, nebyla jsem ani ve škole.“

„Ale, ale... no tak ti napíšu omluvenku. A copak si to na mě dovoluješ, ty malá čertice?“ zasmála se matka a kupodivu se chovala skvěle.

Měla jen malou špičku a dobrou náladu, donesla plné tašky jídla a taky hezkou panenku. Omlouvala se, že byla s jedním hodným pánem, který jí hodně zaplatil, začala plánovat, jak si hezky upraví domeček a večer se spolu mazlily.

„Ty jsi moje holčička,“ pořád opakovala. „Ty víš, že já přece musím vydělávat peníze.“

A ... mám takovou těžkou práci, musím tam zůstat i dýl. Ale jsi přece tak šikovná, ty mě doma ve všem zastaneš, vid'? Jen se to nikdo nesmí dovědět. Přišla by sociálka a odvedla by tě do dětskýho domova. Tam jsou strašně oškliví lidi, i děti. Všichni by ti jen ubližovali, nedostala by ses domů a už bys mě nikdy neviděla.“

Amálka získala obrovskou hrůzu ze sociálky, představovala si ji jako mohutnou paní se zlýma očima, která najednou zabouchá na dveře a přijde si pro ni. Ten strach ji úplně ochromoval. A tak, když maminka pořád nešla a stmívalo se, nerozsvítila si a sedávala potichu v koutku kuchyně, anebo se zachumlala pod peřinu ve svém

pokojíčku. Až ta hrozná paní přijde, bude si myslet, že nikdo není doma.

Avšak postupem času, když se pořád neobjevovala, začal ten strach pomalu ustupovat. Naučila se jej přebíjet učením i prací. Aby nemusela myslet na to, kdy a jak se maminka vrátí, jestli sama nebo s někým, hledala si rozptýlení v úpravě domácnosti. Byla už značně ošumělá a moc to nešlo, ale snažila se, aby byl všude pořádek, bavilo ji vaření i úprava zahrádky a prakticky ve všem, co dělala, nacházela drobné radosti, které si jaksi podvědomě strádala do své dušičky. Začínala být na sebe i trošku pyšná, že díky tomu vyzraje nad sociálkou. Protože kdyby náhodou přece jen přišla, uviděla by sice starý a nemoderně vybavený, ale čistě uklizený domeček a úpravnou zahrádku.

A řekla by jí: „Maminka pracuje v hotelu, kde ji moc potřebují. Teď před chvílí šla něco vyřídit a pak mi půjdeme koupit nové boty a šaty. O všechno se hezky stará, máme se dobře a nic nám nechybí. Já se dobře učím a chtěla bych jít na střední školu. Mám tu nejhodnější maminku na světě.“

3.

Sousedé byli moc hodní. Tak by si představovala babičku a dědečka nebo tetu a strýčka. Chodila si k nim pro radu a paní Havlíčková ji čím dál víc zasvěcovala do tajů kuchyně.

Začalo to nenápadně. Amálka se jednou rozplácla na břicho jak dlouhá, tak široká zrovna u jejich branky a pád to byl tak nečekaný, že byla zpočátku jak překvapená, tak otřesená. Klíč se šňůrkou, který si sundala s krku, když se blížila k domovu, jí vyletěl z ruky. Ucítla prach v nose i ústech, bolest kolínka i odřených dlaní a vyhrkly jí slzy. Úporně se snažila opřít o lokty, i když ji na zádech tížila obrovská školní brašna. A vtom ji něco zvedlo jako pírkó, postavilo na nohy... a byly to ruce pána odvedle.

„Chudinko malá,“ uslyšela účastný hlas. „To byl teda držkopád! Po čem se to díváš? Aha... támhle klíč, počkej, podám ti ho. Pojď se mnou a neplač, já ti pomůžu a všechno dáme do pořádku.“

A tak se Amálka ocitla u Havlíčků, kde ji umyli, ošetřili a posadili ke stolu.

„Tady to voní,“ byla její první slova, když se vzpamatovala z bolestivé procedury.

„No jo, naše maminka,“ řekl ten hodný pán. „Koláče – to ona umí,“ a mrkl na svou paní.

Ta před ni posunula mísu. „Na, vezmi si!

Tak se nestyd,“ povzbudila ji, když viděla, jak otálí.

Amálka se však ošívala a nevěděla, jestli má nebo nemá. Cítila tady ještě něco jiného a při tom měla takový hlad, že dostala strach, aby jí nezačalo kručet v bříšku.

„Tam něco krásně voní,“ vypadla z ní najednou slova a při tom ukázala na hrnec, z kterého se ještě kouřilo.

„To je polévka,“ řekla paní udiveně. „Tak ty máš hlad? Ty nechodíš ve škole na obědy?“

V Amálce zasvítilo výstražné světylko. Copak může říct, že si ukládá korunky ušetřené za stravenky, protože nikdy neví, kdy maminka zapomene koupit třeba chleba? Ve škole říká, že obědvá doma. A většinou nemá hlad, protože má kamarádku, která si nosí tak velké svačiny, že jí půlku dává. Jenže to není teplé jídlo.

Ten pán s paní se na ni tak divně dívají. Nesmí se prozradit. Ale taky nechce lhát.

A tak špitla: „Dneska jsem neměla stravenku, a tak jsem nešla.“

„Ty jsi ale trumbera malá, vid’? Kdybys jim řekla, žeš ji zapoměla... Ale to nic, tak se najíš u nás, no.“

A tak si Amálka pochutnala na dobré bramboračce i omáčce z kuřecích srdíček s knedlíkem.

„Moc vám děkuji,“ řekla způsobně. „Byla to velká mňamka. Chtěla bych taky tak umět vařit. Jak to děláte? Ne, jste hodní, ale... koláček už se do mě nevleze. Je to škoda, protože mám na něho chuť.“

Havlíčkoví se rozesmáli.

„Dáme ti s sebou domů,“ řekla ta laskavá paní a už jí balila koláčky do plastové dózy.

„A přijď k nám zase na návštěvu. Kdybys něco potřebovala, můžeš kdykoliv.“

„Stejně je to zvláštní,“ řekl pan Havlíček, když vyprovodil malou sousedku až k brance a vrátil se do domu. „Vzpomínáš, jak jsme skoro záviděli Kolínské, že my nemůžeme mít děti a ona svobodná...“

„Na to se nedá zapomenout,“ přitakala jeho žena. „Zdálo se mi to strašně nespravedlivé. Ona měla dítě, aniž by chtěla a my jsme chtěli... a ne a ne! A po letech se to opakovalo, její Alena si upletla tady tuhle tu malou kdoví kde a s kým.“

Brzy se Amálka stala pravidelným hostem u sousedů. Byla od přírody taktní a vnímavá a nechtěla se vnucovat, ale ti starší lidé byli tak upřímně potěšení, že je jistě neotravovala. A když se jí zdálo, že už ano, tak se rychle rozloučila.

Havlíčkovi ocenili její chování a hodně se o ní spolu bavili.

„Chudinka malá, pořád je doma sama. A ještě víc od té doby, co jí umřela babička,“ říkala často paní Irena.

„Vždyť to víš, Alena si musí vydělávat,“ odpovídal Jiří. „Samoživitelky to mají těžké.“

„No... zdá se mi, že tu žabku nechává samotnou přespříliš,“ oponovala žena. „Ostatně, to dělávala i její matka, pamatuješ si? Alena rostla jako dříví v lese. Co se mohla naučit?“

„Zato její dcera se učí jedna radost. Není po ní. Všimla sis, jak si hned všechno zapamatuje?“

„Mám z toho radost. Mám jakýsi hřejivý pocit, že jí můžeme hodně předat, že nežijeme zbytečně. Evžen je tak daleko... Nezdá se ti, Jirko, že nám ho tak trochu nahrazuje?“

Manželé se zamysleli. Ano, syn jim chyběl. Snažil se je navštěvovat, ale byl čím dál tím víc vytížený, přivydělával si na brigádách při studiu i o víkendech.

Později občas přivedl i nějakou přítelkyni, ale ani jedna jim nikdy jaksi do oka nepadla.

Kdyby tak byl mladší! Amálka – ta by se jim líbila! Jen kdyby jí bylo tak o deset let víc! To milé stvoření by přijali do rodiny bez výhrad. Byla jak živoucí květ, jak průzračná voda, ze všeho se radovala a byla jistě upřímná.

Netušili, že to tak není, že jim spoustu věcí neříká, anebo musí i občas zalhat, ale kdyby věděli proč, jistě by ji pochopili. Ale možná by chtěli sjednat nápravu, a to nesměla dopustit. Nemohla jim říkat pravdu – jaký mívala strach a jak ho překonala, jak často nemá co jíst a je jí zima, jak vidí věci, které by vidět neměla...

Naopak, vykládala jim, že je maminka strašně hodná, ale pracuje jako pomocná síla v hotelu a taky jako výpomoc v různých domácnostech a musí poslechnout, když si ji kdykoliv zavolají. Proto je málo doma, a když přijde, je strašně unavená. Ona – Amálka nechce, aby musela ještě něco dělat, tak se snaží mít všechno v pořádku.

Havlíčkovi byli ve své podstatě naivní lidé, které ani nenapadlo, že by vše mohlo být jinak. Pozdní odpoledne i večery prožívali v poklidu u televize v obývacím pokoji, který měl okna vedoucí na druhou stranu od sousedního domu. Měli ji dost nahlas puštěnou, protože špatně slyšeli. Zvědaví nebyli a chodili brzy spát. Pokud si

někdy všimli oken svítících dlouho do noci nebo hlasitějších výjevů u Kolínských, pokládali to za něco výjimečného.

To Amálka nevěděla, protože o tom nikdy nic neříkali.

A tak pomalu dospívala dílem doma, dílem u Havlíčků, kterým za to, že ji radili i učili, pomáhala, kde se dalo. Radovala se s nimi z prvního povedeného jídla, vyrostlých kytek i vypěstované zeleniny. S nimi oslavila ukončení základní školy i přijetí na tu střední. Byli to oni, kterým vyprávěla o spolužácích i profesorech a kteří měli radost z jejích úspěchů.

A byli to oni, kteří jednoho dne seznali, že stárnou, že velký dům s mnoha schody už je hodně vzmáhá, a že budou muset přistoupit k radikálnímu řešení.

4.

Evžen stál v nejvyšším místě domu, v podkrovní mansardě, kde si nedávno zbudoval svou pracovnu. Tato malá světnička, situovaná v půdním prostoru mu udělala největší radost.

Do těchto míst se utíkal jako malý kluk. Z tohoto malého okýnka ve vikýři jukal na sousední zahradu. Nejlépe na ni bylo vidět svrchu. Kolikrát takto shlížel dolů na malý podlouhlý domek s padající omítkou a neuměle zaplátovanou střechou. Tady prožíval svou první lásku, vzdychal, snil a byl u vytržení nad krásou o deset let starší Aleny Kolínské, když se v miniaturních dvoudílných plavkách procházela po zahradě, protahovala se, stříkala na sebe vodu ze sudu...

Byla vysoká a vlnadná, s hnědýma velkýma očima a dlouhými tmavými vlasy až po pás.

Byl do ní zamilovaný.

Netušil, že si dobře všímá bledé chlapecké tváře za sklem, že záměrně provokuje, že jen tak náhodou se jí sveze raménko a vzápětí se omylem polije vodou. Obdiv nezkušeného předpubertálního kluka jí lahodí. Je to taková hra, ve které vyhrává.

Čas utíkal, oplakal svou první lásku a vše nakonec přebolelo. Vyrostl, vychodil školu a pak začal studovat. Od patnácti let bydlel na internátě i na privátech, chodil na brigády a dokázal si přivydělat na studium i na různé věci, na které mu rodiče nemohli dát. Našel si svůj zdroj peněz v něčem, co ho bavilo ze všeho nejvíc – napřed vypomáhal při archeologických vykopávkách a později jako dělník na

různých stavbách. Fyzická práce mu vůbec nevadila, byl velký a silný a hlavně – tady si pořádně ohmatat stavby všeho druhu už od základů. Snad to pochytil po tatínkovi, který zedničinou žil.

Evžen zrodu a tvorbě různých budov docela propadl. Upřel se na studium střední průmyslové stavební školy, která mu poskytla odbornou praxi, a také stipendium. Odmaturoval s vyznamenáním, stal se z něj vysokoškolák, poté absolvent inženýrského studia, získal akademický titul a i při svém zaměstnání se vzdělával dál. Měl nakročeno a myslel si, že zůstane ve velkém městě. Našel si atraktivní přítelkyni Beátu, do které byl hodně zamilovaný. Otce i matku navštěvoval a jen tak mimochodem na pohřbu sousedky zaznamenal Alenu s malou okatou holčičkou.

„Jaká matka, taká Katka,“ řekla tehdy maminka, když se na ni zeptal.

Moc se mu to přirovnání nelíbilo, i když sedělo. Jak Alena, tak její dcerka měly neznámého otce. Evžen nebyl z těch, kdo odsuzuje, člověk si může hodně věcí zavinit, ale taky mít v životě sakra smůlu. Že dopadly obě stejně, je taky jen náhoda.

Nakonec mu do toho nic nebylo, setkání s bývalou kráskou už mu dech nezrychlovalo, i když se na něj snažila svůdně usmívat. Spíše mu jí bylo líto. S údivem si všiml už jen zbytků její krásy i sexappealu, byla jakási, shrbená či pokřivená, ten tam byl její vznosný postoj... dlouhé vlasy měla poškozené. Ve svém věku by neměla být tak sešlá a ošumělá, něco tu nehrálo. Dávné období plné duševních zmatků v něm probudilo úsměvné i nostalgické vzpomínky.

Evžen už žil úplně jinde, jinak a po svém, nezávazný život s přítelkyní mu vyhovoval, i když to byl on, koho občas popadla touha po dětech. Oběma bylo dvacet osm let – ideální věk pro založení rodiny. Beáta však zatím o nich neuvažovala. Přízpůsobil se jí. Oba měli rádi své zázemí i své město, kde bylo všechno po ruce.

Ale když si rodiče opatřili malý byt v Seniordomě s pečovatelskou službou, protože na dům už nestačili, rozhodl se, že jej převezme do svých rukou a vrátí se domů. Práci si jistě oba najdou. Přítelkyni Beátě se to zpočátku nelíbilo, ale pak si zvykla na pěknou vilku se zahradou, kde si připadala více jako žena z lepší společnosti. Jen to jí vadilo, že velký dům vyžaduje hodně úklidu, pokud člověk nechce žít v nepořádku.

A kdypak vůbec bude svatba? Beáta se už delší dobu snažila něco nadhodit, ale její milý dělal, jako by neslyšel. Čím dál častěji se cítil v jejich vztahu nejistý a nespokojený. Některé horší partnerčiny vlastnosti, které zpočátku nevnímal, vyplouvaly na povrch. Koneckonců ve spolužití se vše naplno projeví. Nechával si čas, než si bude jist sám sebou i jí. Nač strkat hlavu do oprátky?

Evžen často zval rodiče, aby přišli na návštěvu, na jak dlouho budou chtít, ale odmítali.

Ani jeden ani druhý si nechtěli přiznat, že jim Beáta zrovna do oka nepadla. Zdála se jim jakási přemrštěně nalíčená, vyumělkovaná, její přezíravost vyznívala na každém kroku. Kdysi měli své sny, jak se syn vrátí, jak přivede milou nevěstu a jejich dům ožije velkou rodinou, budou v něm pobíhat vnoučata...

Ted' si ale nedovedli představit, jak by se snášeli s tak afektovanou osobou.

Syn to pochopil a mrzelo ho to, ale nic s tím neudělal. O to víc měl pochyby o svém vztahu.

Beáta to samozřejmě vycítila a začínala mít strach. Nechtěla by přijít o tento dům, na který si však nemohla činit žádný nárok. Manželství by byla dobrá pojistka. A tak se snažila být milá a nedávat příčinu ke konfliktům, ovšem přirozené vlastnosti se nedají potlačovat neustále. Evžen to vnímal víc a víc a nevěděl, co mu bylo protivnější, zda občasné výbuchy, jedovatost a ironie nebo neupřímná sladkost.

Než se přestěhovali z malého nájemního bytu do domu, nebyl čas se příliš nimrat ve svých pocitech. Evžen pracoval jako inženýr architekt ve stavební firmě, a tak nebyl pro něj problém nechat udělat a dohlédnout i fyzicky se zúčastnit nutných úprav – rekonstrukci střechy, oken, nových rozvodů, přestavby některých místností, nové kuchyně, koupelny i vytvořit si pracovnu, kterou si vždycky přál. V místě původního vikýře, nechal vybudovat malé okno a toto místo jej přitahovalo přesně tak, jako před lety. Opět se díval dolů pod sebe, výhled byl stejně lákavý, avšak ta scéna úplně, úplně jiná.

Zahrada sousedů trochu zpustla, některé staré stromy zmizely, ale zato tam objevoval různé kytky a keříky i právě vznikající cestičky sypané pískem, vidíval další úseky posekané trávy, nové záhonky a mladičkou dívku se šikovnými rukama.

Byla jiná, než její matka, která se zahradou jen tu a tam mihla. Zatímco Alenu si pamatoval jako ženu vyspělou a provokující, takovou tu levoručku, která se chtěla jen bavit, její dospívající dcera

měla v sobě jakousi snahu a zarputilost, ale taky něhu a cudnost. Baval ho ten kontrast, ale zároveň cítil k té maličké lítost a přitom i obdiv. Jak se snaží!

Od rodičů věděl, že je navštěvovala a že ji hodně naučili. Pěli na ni jen samou chválu. Probudila v něm zvědavost a rád by se s ní seznámil blíže, ale byla hodně stydlivá. Podobala se na matku, ovšem v daleko křehčí formě. Byla menší a vše na ní bylo drobounké, měla matčiny krásné oči, ale zatímco z těch Aleniných vykukovala jakási smyslnost, její dcera se dívala plaše a klopila oči k zemi. Hnědé vlásy nosila nedbale upravené v culíku nebo sepnuté v drdůlku na temeni, neměla potřebu, je rozpuštěné vystavovat na odiv.

Je to ještě dítě. Kolik jí asi může být, šestnáct? A přesto, přes její mladý věk, by se vsadil, že dokázala za svůj život víc než její matka.

5.

Matka ležela doma opilá. Dalo to dost práce dostat ji do postele. Bránila se tomu, tvrdila, že si chce povídat, objímala dceru a chtěla ji líbat uslintanými ústy. Amálie už znala gryf, jak na ni.

Když ji konečně uložila, vyšla s úlevou na boční stranu domu a posadila se tam na dřevěnou lavičku, která se na slunci opírala o zeď. Dívka byla celá zpocená a upachtěná, polovina vlasů z culíku se jí uvolnila a padala přes rameno, které vykouklo zpod krátkého rukávu trička, jenž se natrhl, když táhla bránící se matku.

Vypadám určitě jak divoženka, hořce se v duchu uchechtla a netušila, jak je krásná pro oči, dívající se náhodou přes sklo horního okna vedlejšího domu.

Panebože, musím to vydržet, řekla si už po milionté. Když jsem to dokázala doteď, musím dál, i když mám dojem, že už nemůžu.

Dnešek byl docela náročný. Spolužáci ji po škole lákali do hospody, ale měla odpoledne brigádu v jednom supermarketu. Ráda by pracovala někde jinde, ale jenom tady si mohla domluvit, které dny přijde a na kolik hodin. Je to dost daleko od domova, ale na kole se všechno zvládne. To kolo jí kdysi darovali Havlíčkovi.

Moji zlatí! pomyslela si Amálka a při té vzpomínce ji něco zahřálo u srdíčka. Hodnější lidi jsem nepoznala. Půjdu je zítra navštívit... a hotovka.

A už si plánovala, jak jim dneska večer upeče buchtu, tu drobenkovou, co paní tak minule chutnala. Musí ji vzít s sebou ráno

do školy a schovat do skříňky, aby ji spolužáci nesežrali, jako posledně. No, a před Seniordomem sjede tou polní pěšinkou k lesu. Natrhá tam paní Ireně luční kvítí. Nejkrásnější jsou u potůčku pomněnky, ty ale brzy opadají. Kopretiny - ty vydrží, zvonky, čekanka, chrpy, sasanky, vlčí mák, pak taky ty žluté - jak se to jenom... no to je jedno. Aha máchelky. Podobají se pampeliškám. Vytvoří paní hezkou kytici.

To je to nejmenší, co pro ně můžu udělat, běželo jí v hlavě. Moji milí! Co všechno oni udělali pro mě! Kolik mě toho naučili. Byli ke mně tak hodní.

S úsměvem si vzpomněla, jak ji pan Havlíček učil jezdit na kole. Nejdrive na takovém maličkém a potom na větším, co měli po synovi. A nakonec jí daroval kolo po paní, která už na něm stejně nemohla jezdit. Za to jim byla obzvlášť vděčná. Jezdila vlakem do okresního města na gymnázium a nádraží bylo dosti daleko. Amálka k němu mohla autobusem, ale každá nastrádaná koruna jí přišla vhod. Kromě zimních měsíců tedy jezdila na kole všude a vůbec jí nevadily občasné vtípky známých, co to má za retro bicykl.

„Já retro miluju,“ odpálkovala je vždycky.

Ach jo... vzdychla si. Škoda že museli Havlíčkovi odejít. Ale nesmím být sobecká. Když si vzpomenu, jak už se nemohli vyhrabat do těch schodů. A když si paní vymkla kotník a nemohla pořádně chodit a pán ji musel podpírat, tak se taky přemáhal. Jakpak by tam dál existovali? Vůbec jsem netušila, že měli podanou žádost na umístění do toho Seniordomu hned od začátku, jak se postavil. Takže

oni počítali s tím, že... Ježíš, nechtěli tam jít už dřív? Neodkládali to až do poslední chvíle, protože jsem tu... já?

Kdyby to byli moji rodiče, tak bych se o ně postarala, nemuseli by jít nikam.

To kdyby byli moji rodiče!

Kolikrát ji tato myšlenka napadla a vždycky se při tom cítila provinile.

No a co, pohodila hlavou vzpurně. Moje drahá rodička chrápe doma na posteli, neví o světě a smrdí to kolem ní jak v nálevně. Už několik dní mi slibuje peníze, nemám za co nakupit, musím se podívat... panebože, jak nerada!

Tváří jí přeletěl stín. Jak nerada lezla matce do peněženky, ale co měla dělat? Matka si stejně nikdy nepamatovala, kolik peněz vydělala a utratila. Většinou měla z předchozího večera okno, ale nepřiznala to. Amálie jí sáhla na peníze, když už nebylo zbylí, a i tehdy si vzala jen nejnutnější minimum. Měla z toho vždy strašně špatný pocit a slibovala si, že jí to jednou všechno vynahradí. Ale taky se na matku zlobila, že ji k tomu sama dohnala. A zase měla pocit... že je jako zlodějka. Tyto protichůdné emoce ji ničily, vůbec se jí do domku nechtělo, ta představa, kam hned při vstupu padne její pohled... bylo jí strašně smutno, nikdy v budoucnu nezapomene na to, jak matka ležela doma opilá.

Amálka seděla na lavičce s hlavou skloněnou, přemlouvajíc sama sebe, že musí domů. Ten domov je zrovna teď ponurý, ale jindy do něj svítí slunce. Vždycky to tak bylo, po zamračeném dni přišel zase hezký. Člověk musí umět zvednout oči.

Matka ležela doma opilá, ale na zahradě kvetly jabloně. Dívka se na ně zadívala... dojala ji křehká záplava růžových plátků i radost poskakujících vrabců, zavřela oči a nastavila tvář zapadajícímu slunci. Setřela si slzy, které nechtěly poslouchat.

V horním okně protějšího domu se pohnula záclona.

6.

Kolona aut popojížděla velmi pomalu. Tento úsek cesty byl jak zlý sen. Zdálo se, že oprava silnice nemá konce. Evžen byl už dost netrpělivý. Zrovna dneska se v práci musel zdržet, když má Beáta narozeniny. To bude zase řečí! Mrzutě střelil okem na sedadlo spolujezdce, kde ležela koupená kytky. Zdálo se, že uvadá. Tak, jako jejich vztah.

Nucené zdržování v dopravě přeneslo Evžena ve vzpomínkách do doby jeho začátku.

S Beátou bylo všechno vždycky komplikované, i když si to dlouho nechtěl přiznat. V prvních fázích zamilovanosti přehlížel její povýšené chování k ostatním, bral to jako důsledek prostředí, ve kterém vyrůstala.

Její rodiče byli přesně takoví.

Otec – vědecký pracovník, věčně někde nad něčím bádá a nebyl doma, a když ano, tak byl nepřítomen aspoň duchem. Pokud přece jen někoho zaregistroval, prohodil sotva pár slov a opět se ponořil do hlubin specifického světa svých mozkových závitů.

Ambiciózní matka, profesorka na střední škole se v dceři viděla a snažila se jí všude vyšlapávat cestičku. Beáta hloupá nebyla, ale kvalita svých rodičů nedosáhla. Odmaturovala, každý rok nastoupila na nějakou vysokou školu a napotřetí už to vzdala. Rodiče to mrzelo, ale zatímco se otcův zaneprázdněný mozek vzápětí zabýval úplně něčím jiným, matce dceřin neúspěch, který pokládala i za svůj, nedával spát.

Nedokázala se s ním smířit, neustále dceru přemlouvala, ať zkouší zas a znova ... Dlouho trvalo, než se smířila.

Beáta si našla místo v jedné bance. Práce ji moc netěšila, ale slušně si vydělávala a nakonec toto prostředí vyhovovalo jejímu naturelu – všichni zaměstnanci chodili krásně oblečení a byli na úrovni. Ona, která si odjakživa připadala jako „něco víc“, se zde našla. K zákazníkům samozřejmě musela být slušná a úslušná, ale přesto v celém jejím chování prosvítal přezíravý a povýšený podtón.

Uměla ho však taky potlačit, když jí o něco šlo. Dokázala být i velice milá. A taková byla, když jednoho dne Evžen náhodou přišel k její přepážce.

„Dobrý den, co pro vás mohu udělat?“ zeptala se obligátně.

Po předložení občanského průkazu však zpozorněla.

„Evžen? Evžen Havlíček? Evžene... jsi to ty?“

Zadíval se na ni, někoho mu připomínala, ale nedovedl si ji zařadit.

„Jsem to já. Ale nevzpomínám si...“

„Já jsem Beáta. Beáta Novotná. Nepamatuješ se? Chodili jsme spolu do tanečních.“

„Do tanečních? Aha! Beáta! No, jistě... Beáta!“

Velmi dobře si vybavil vyzývavou blondýnku, která vynikala nad ostatní děvčata. Pořád se kolem ní rojili kluci. On sám měl stálou partnerku v tanci, spolužačku Evu ze třídy. Ani ho nenapadlo soutěžit s ostatními o přízeň dívky, která si mezi nimi vybírá a obdiv ostatních si náležitě vychutnává. Než ji požádat o tanec a být odmítnut, raději nic nezkoušel. Evička byla milá, rytmicky se shodli, a tak si hlavně vychutnával neopakovatelnou atmosféru tanečního sálu.

Jasně, že ho Beáta také zaujala. Nelíbil se mu ale její nos nahoru. Netušil, že si ho dobře všimla, právě proto, že si nevšímal on jí. A to ji uráželo.

Ted' po pár letech si znovu uvědomila jeho přitažlivost.

Ježíš – toho chlapa bych tak chtěla! bliklo jí v hlavě s vědomím, že tohle už si říkala tehdy.

„Jak se vlastně máš?“ zeptala se. „Už máš rodinu, děti? Jistě jsou hezké po mamince.“

„Po jaké mamince?“ podivil se Evžen.

„No... přece po té pěkné holce, s kterou jsi pořád tančil. Vždycky jsem si říkala, jak vám to spolu hezky jde a ohromně sluší.“

„Jo, to nám šlo,“ připustil Evžen. „Ale byla to jen kamarádka. Občas se scházíme. Ano, je vdaná, má už děti, ale ne se mnou. Já zatím nikam nespíchám. Ale co ty?“

„Já... jsem na tom vlastně asi stejně. Není nač spěchat,“ pokrčila zdánlivě lhostejně rameny Beáta. Ať vidí, že jí o nic nejde. Jí tedy ne!

„Ráda bych věděla, jak žiješ, ale musíme se věnovat tomu, proč jsi přišel,“ nasadila pracovní tón. „S čím ti tedy mohu pomoci?“

Chovala se velmi profesionálně a v duchu doufala, že ocení všechny její kvality, nejen fyzické.

Musí získat dojem, že není jen povrchní krasavice, ale taky chytrá, milá a příjemná. A povedlo se. Než všechno vyřídili, honilo se mu v hlavě, že ji musí znovu vidět, že nesmí propásnout příležitost dostat holku, na které si jistě mnozí vylámali zuby. Pozval ji na večeři. Z několika setkání se brzy vyvinul vášnivý vztah, který nabýval rychle na intenzitě. Evžen nemohl uvěřit svému štěstí, propadl Beátě úplně.

Zamilované oči přehlédly její občasné výpadky z role, naopak cítil, že v její společnosti povyrosl.

Trochu ho hnětlo, že ona má tak úspěšné rodiče, a styděl se sám před sebou, že se stydí za ty své – obyčejné. To, že ho Novotní přijali, bral jako svůj osobní úspěch.

Kdykoliv ho však Beáta pozvala domů, cítil se před nimi nesvůj. Chtěl s ní být co nejvíc a sám. Proto jí velmi brzy navrhl, aby se k němu nastěhovala, přestože byl zvyklý na svůj staromládenecký život a své soukromí.

Společné bydlení si zpočátku bouřlivě užívali. Avšak postupem času Evžen s překvapením zjistil, že se jejich vztah nikam neposunuje. Vše bylo tak zoufale stejné – každodenní vstávání, rozloučení, odchody do zaměstnání, návraty domů, společná odpoledne, noci, víkendy i milování. Nějak brzy se ze všeho stala rutina. Evžen by si už přál rodinu, Beáta se na to necítila. Krčila rameny, že možná, někdy... Podezřívál ji, že snad vůbec nechce mít děti. Čím dál víc docházelo k různým konfliktům, oba dva odhodili masky svého lepšího já, hádali se, usmířovali...

Beáta často utíkala domů k mamince, někdy i na několik dnů. Doufala v Evženovu omluvu a uznání, že to on pochybil. Jenže byl taky jako mezek. A tak se po marném čekání vracela a strašně se snažila být jako že nad věcí.

Ještě před rokem se zdálo, že krizi překonali. Evžen si prosadil přestěhování do rodinné vilky. Rodiče už na ni nestačili a chystali se odejít do Seniordomu, kde už měli dlouho žádost.

„Evženku, dělej si s tím, co chceš,“ řekla mu tehdy maminka. „Dům jsme napsali na tebe. Můžeš ho i prodat. Sice by nás to mrzelo...“ zadrhl se jí hlas.

„Ale chápeme, že máš svůj život a svoji práci,“ doplnil tatínek. „Co ty tady?“

Bylo mu jich strašně líto. A tu v náhlém úžasu pocítil, že by mu bylo také líto toho krásného rodného domu, kde vyrůstal. Jak to, že si dosud neuvědomoval, jak mu chybí?

A co rodiče? Vždyť mě potřebují, pomyslel si v náhlém studu. Jsem slepý, jaksi jsem si nechtěl připustit, že zestárli.

„Maminko!“ vydechl hlasem plným zvrásnělého citu, pohladil ji a objal.

„Tati,“ vyhledal otcovu ruku a stiskl ji.

„Budu nad vším přemýšlet. Ne, nebudeme ho prodávat. Budu sem víc jezdit.“

„Ale takový dům potřebuje údržbu, chlapče,“ namítl otec. „A co teprve v zimě! Nestačí sem jenom jezdit. A my už nemáme sílu.“

„Moji milí, nebojte se. Něco vymyslíme.“

Evžen najednou věděl, že je napůl rozhodnutý. Ta náhle vytrysknutá zapomenutá láska k místu jeho dětství ho tak překvapila, že to cítil jako seslání shůry. Vrátil se domů!

I když měl v krajském městě už dobře zavedenou praxi architekta v úspěšné stavebné firmě, nepochyboval, že se mu v okolí podaří najít práci ve svém oboru. Staví se překotně všude, jistě je poptávka po jeho profesi, případně návrháře či inženýrského asistenta. Přinejhorším počká a sem bude dojíždět na víkendy.

A Beáta? Práce v nějaké bance by se tady jistě našla.

Zprvu o tom nechtěla ani slyšet. Ale když jí Evžen řekl, že on půjde, ať už sám nebo bez ní...

Nakonec povolila. A dokonce se začala i těšit.

Tehdy před rokem se přestěhovali do domu, kde konečně dodělali celkovou přestavbu. Rodiče už nějakou dobu prodlévali v Domově pro seniory s hrdým názvem – Seniordům.

Pokud jsme si souzeni, teď máme možnost to vyzkoušet, řekl si tenkrát Evžen. Pokud ne...

Ale myslím, že by to mohl být nový začátek. Zkouška.

Blížily se Beátiny narozeniny. Evžen jí koupil zlatý prsten se zirkonem. Ale potom v jakémsi nenadálém vnuknutí opatřil jiný dárek a prsten schoval.

7.

Byl krásný, slunečný den. Každého, kdo mohl, přiměl neseďt doma, ale jít ven, do přírody.

V malém parčíku, vklíněném mezi rodinnými domky, se pomalu procházeli tři lidé. Dva starší manželé se drželi mladého muže uprostřed. Byli to Havlíčkovi.

Evžen byl vysoký, svalnatý, trošku robustní, ale jen tak lehce. Měl modré oči po otci a tmavě kaštanové vlnité vlasy po mamince a zakládal si na dobrém sestřihu. Kontrast modrých očí s tmavými vlasy byl přitažlivý, toho člověka si nešlo nevšimnout, ale ani na něj zapomenout. Když tak kráčeli po pěšině, vypadal mezi svými rodiči jako oporný pohybující se sloup, tatínek o něco menší se ho přidržoval z pravé strany, zatímco maminka – ještě menší, z levé.

Cupitala po jeho boku a rozplývala se: „To je dnes krásně! Měl jsi dobrý nápad, Evžene, jít na procházku. Jak dlouho jsem tady nebyla,“ rozhlížela se kolem.

„Mám dojem, že už hodně dlouho,“ prohodil pan Havlíček. „Kdypak my jsme tudyhle chodili? Nechodili, protože jsme byli doma nebo dělali na zahrádce.“

„Ale chodívali jsme sem kdysi. To jsme byli ještě mladí,“ zasnila se paní. „Pamatuješ?“

„Jakby ne? Šeptali jsme si slůvka lásky a srdce nám tloukla ve stejném rytmu. Už to bude dobrých pár desítek let.“

Evžen se rozesmál. „Jsem rád, že jste pořád stejní, moji staroušci. I když...“ nedokončil.

„I když – co zase?“ zabručel jeho táta. „Co se ti pořád honí v hlavě?“

„Nemůžu se zbavit pocitu provinění.“

„Já ti rozumím,“ přitiskla se k němu máma ještě víc. „Ale nám je takhle opravdu dobře. Opravdu!“

„Neříkejte, že vám není smutno. Tak jste si to doma vypiplali. Tati – byla to tvoje doména pořád něco kutit a vylepšovat. Maminka měla všude pořádek a naši zahradu – jak jste měli vyšperkovanou. Vždyť jste tím žili!“

„Nebudeme předstírat, že jsme všechno hodili za hlavu,“ řekl tatínek. To víš, že nás to bolí a bude dlouho trvat, než se ta bolest utlumí a bude snesitelná. Ale musíme uvažovat realisticky. My jsme už opravdu unaveni a síly obnovit nejdou.“

„Všechno už nás zmáhá,“ přidala se maminka. „V domově je nám dobře, nemusíme nic dělat a jídlo nám strčí takřka pod nos.“

„Našli jsme si tam kamarády, hrajeme šachy a různé sportovní hry, dokonce s tím jedním chodím hrát golf. Naučil mě to. No řekni, copak bych si to někdy pomyslel?“

„Mě to nebaví,“ pokrčila rameny maminka, „ale chodíme s ženskýma na různé ruční práce. Malujeme a vytváříme koláže, na každém poschodí vystavujeme své výtvary. Taky jsme háčkovali koberečky a podsedáky. Na Velikonoce a Vánoce prý budeme péct cukroví a vyrábět různé ozdůbky, připravovat stromeček...